

R. SAĞLIK VE ÇEVRE**R.1 TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ****R.1.1 Sağlık Kurumlarının Dağılımı****Tablo 145- İlimizdeki Sağlık Kurum ve Kuruluşlarının Dağılımı**

Sağlık Bakanlığı'na Bağlı Olanlar		
Devlet Hastanesi		9
Sağlık Ocağı		88 (2'si faal değil)
Sağlık Evi	Ebe Bölgesi	203
	Mahalle Sağlık Evi	193
	Binalı Köy Sağlık Evi	172
	Binasız Köy Sağlık Evi	25
	TOPLAM	470
Halk Sağlığı Laboratuvar Müdürlüğü		1
Verem Savaş Dispanseri		2
AÇS ve AP Merkezi		2
Deri ve Zührevi Hastalıklar Birimi		1
Sıtma Savaş Dispanseri		1
Sağlık Meslek Lisesi		4
112 Acil Yardım İstasyonu		7
12 Nolu Donatım Bölge Müdürlüğü		1
Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi		2

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2005**Tablo 146- İlimizdeki Hastanelerin Adları ve Yatak Sayıları**

Hastane Adı	Yatak Sayısı
Malatya Devlet Hastanesi	533
Beydağı Devlet Hastanesi	526
Turgut Özal Tıp Merkezi	1200
Askeri Hastane	200
Akçadağ Devlet Hastanesi	30
Arapgir Devlet Hastanesi	39
Darende Devlet Hastanesi	75
Doğanşehir Devlet Hastanesi	43
Hekimhan Devlet Hastanesi	30
Pütürge Devlet Hastanesi	16
Yeşilyurt Devlet Hastanesi	72
Yazıhan Devlet Hastanesi	10

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2007**R.1.2 Bulaşıcı Hastalıklar**

Tablo 147- Bildirimi Zorunlu Hastalıklar (2007 Yılı)

Hastalık Adı	Vaka Sayısı
Akut Kanlı İshal	189
Bruselloz	74
Hepatit A	77
Hepatit B	12
Gonore	2
Kabakulak	0
Kızamık	0
Kızamıkçık	19
Kuduz Riskli Temas	393
Şarbon	4
Tifo	5

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2007

Tablo 148- İl ve İlçelerdeki Bulaşıcı Hastalıklar ve Sayıları (2007)

MERKEZ VE İLÇELER	AKUT KANLI İSHAL	HEPATİT A	BRUSSELLA
MERKEZ	136	55	42
AKÇADAĞ	2	3	8
ARAPGİR	1	1	2
ARGUVAN	2	0	0
DARENDE	3	9	4
BATTALGAZİ	28	2	0
DOĞANŞEHİR	1	6	5
DOĞANYOL	5	0	0
HEKİMHAN	1	0	4
KALE	1	0	0
KULUNCAK	0	0	1
PÜTÜRGE	0	0	0
YAZIHAN	4	0	3
YEŞİLYURT	5	1	5

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü, 2007

Tablo 149- İlimizdeki Verem Savaş Dispanserlerindeki 2007 Yılı Çalışmaları

	1 NOLU	2 NOLU
POLİKLİNİK SAYISI	13.359	21.151
HASTA SAYISI	112	112
DGT ALAN HASTA SAYISI	107	110
HALEN TEDAVİ GÖREN HASTA SAYISI	75	68
ÇEKİLEN MİKRO FİLM SAYISI	10.845	9.689
BAKTERİYOLOJİK MUAYENE	1.331	1.708

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü,2007

Tablo 150- İlimiz Sıtma Savaş Birimi 2007 Yılı Çalışmaları

HASTA SAYISI	1	İL DIŞI
ALINAN KAN SAYISI	AKTİF	PASİF
	1880	31
İLAÇLANAN BÖLGE SAYISI		
İL MERKEZİ	3	
BATTALGAZİ	1	
KALE	1	
KULUNCAK	1	
KULLANILAN İLAÇ		
GRANÜL	10 Kg	
SIVI	35 Lt.	
MERKEZE GÖNDERİLEN KAN SAYISI	383	

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü, 2007

R.1.2.1 İçme ve Kullanma Suları

İlimiz Şehir merkezi içme ve kullanma suyu ihtiyacı Gündüzbey Kaptajından sağlanarak gerekli klorlama işleminden sonra şebekeye verilerek şehrin farklı yerlerindeki depolar aracılığıyla sağlanmaktadır.

Tablo 151- Malatya İl Merkezi ve İlçelerin 2007 Yılı İçme Suyu Mikrobiyolojik Kontrol İzleme Sonuçları

SAĞLIK OCAĞI ADI	ALINAN BAKTERİYOLOJİK SU ÖRNEĞİ			Kirlilik Yüzdesi %
	İÇİLİR	İÇİLMEZ	TOPLAM	
GIDA VE ÇEV.KONT.ŞB.MD.	2536	116	2652	4
ADAFI			0	
BAHÇEBAŞI	10	0	10	0
BEYDAĞI			0	
ÇARMUZU	12	1	13	0.07
ÇOLAKLI	5	8	13	61
ÇAVUŞOĞLU			0	
DİLEK			0	
ERENLİ	0	1	1	0
FIRAT			0	
GÖZTEPE			0	
HANIMIN ÇİFTLİĞİ	8	1	9	11
KARAKAVAK			0	
KERNEK			0	
KONAK	14	4	18	22
MÜCELLİ			0	
SITMAPINARI			0	
ŞAHNAHAN	10	0	10	0
CEMALGÜRSEL	2	0	2	0
TAŞTEPE			0	
TECDE			0	
TOPSÖĞÜT	28	1	29	0.03
YAYGIN	1	0	1	0
YEŞİLTEPE	10	0	10	0
ÖZALPER			0	
ÇÖŞNUK	35	11	46	24
TOPLAM	2671	143	2814	5

AKÇADAĞ				
MERKEZ	57	14	71	19
ÇATYOL	32	23	55	41
DEVELİ	4	0	4	0
ESENBİY	39	5	44	11
KARAPINAR	4	2	6	33
KEPEZ	16	4	20	20
LEVENT	3	6	9	66
ÖREN	32	6	38	15

Y.KOZLUCA	35	5	40	12
TOPLAM	222	65	287	22

ARAPGİR				
MERKEZ	40	6	46	13
DEREGEZEN			0	
TOPLAM	40	6	46	13

ARGUVAN				
MERKEZ	17	5	22	22
ERMİŞLİ			0	
EYMİR			0	
TOPLAM	17	5	22	22

BATTALGAZİ				
MERKEZ	27	6	33	18
HASIRCILAR			0	
HATUNSUYU	2	0	2	0
TOPLAM	29	6	35	17

DARENDE				
MERKEZ	62	12	74	16
AĞILBAŞI			0	
A.ULUPINAR	18	10	28	35
AYVALI	11	5	16	31
BALABAN	14	9	23	39
ILICA	11	10	21	47
YENİCE	11	13	24	54
GEDİKAĞZI	9	5	14	35
ZAVİYE	1	2	3	66
TOPLAM	137	66	203	32

DOĞANŞEHİR				
MERKEZ	31	2	33	6
ELMALI	4	4	8	50
ERKENEK	18	1	19	5
KURUCAOVA	20	3	23	13
POLAT	18	1	19	5
SÜRGÜ	9	3	12	25
SÖĞÜT	5	8	13	61
GÖVDELİ			0	
TOPLAM	105	22	127	17

DOĞANYOL				
MERKEZ	22	10	32	31
GÖKÇE	1	0	1	0
TOPLAM	23	10	33	30

HEKİMHAN				
MERKEZ	57	24	81	29
BALLIKAYA			0	
GÜZELYURT	6	12	18	66
H.ÇELEBİ	3	6	9	66
İPEKYOLU	11	7	18	87
KOCAÖZÜ	23	16	39	41
KURŞUNLU	14	8	22	36
TOPLAM	114	73	187	39

KALE				
MERKEZ	32	11	43	25
TOPLAM	32	11	43	25

KULUNCAK				
MERKEZ	13	15	28	53
SOFULAR	11	12	23	52
TOPLAM	24	27	51	53

PÖTÜRGE				
MERKEZ	32	5	37	13
BAKIMLI	7	7	14	50
NOHUTLU			0	
PAZARCIK	13	7	20	35
TEPEHAN	8	5	13	38
UZUNKORU			0	
KORUCAK			0	
UZUNTAŞ			0	
TOPLAM	60	24	84	28

YAZIHAN				
MERKEZ	13	7	20	35
DURUCASU			0	
BUZLUK			0	
FETHİYE			0	

TOPLAM	13	7	20	35
---------------	-----------	----------	-----------	-----------

YEŞİLYURT				
MERKEZ	23	3	26	11
BOSTANBAŞI			0	
T. ÜNSALAN	2	0	2	0
GÜNDÜZBEY	13	1	14	7
YAKINCA	9	0	9	0
TOPLAM	47	4	51	7

İLÇE VE KÖYLER GENEL TOPLAM	863	326	1189	27
ŞEHİR MERKEZİ GENEL TOPLAM	2450	40	2490	2

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü,2007

Tablo 152- İl Merkezinde 2006 Yılında Alınan İçme Suyu Analiz Sonuçları

Alınan Bakteriyolojik örnek sayısı	Yönetmeliğe uygun olan	Uygun olmayan
3815	3757	58
Alınan Kimyasal örnek sayısı	Yönetmeliğe uygun olan	Uygun olmayan
780	769	11
Bakteriyolojik Kirlilik Oranı %1		

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü, 2006

Tablo 153 – İlçe ve Bağlı Köylerden 2006 Yılında Alınan İçme Suyu Analiz Sonuçları

Alınan Bakteriyolojik örnek sayısı	Yönetmeliğe uygun olan	Uygun olmayan
1292	907	385
Alınan Kimyasal örnek sayısı	Yönetmeliğe uygun olan	Uygun olmayan
305	301	4
Bakteriyolojik Kirlilik Oranı %29		

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü, 2006

R.1.2.2 Denizler

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

R.1.2.3 Zoonoz Hastalıklar

Tablo 154- İnsanlarda Görülen Zoonotik Hastalıklar(2007 Yılı)

Hastalık Adı	Olası
Bruselloz	74
Antraks	-
Salmonellosis	-
Uyuz	-
Trichomoniasis	-
Teniasis	-
Ascariidiosis	-

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü, 2007

R.1.3 Gıda Hijyeni

İlimizde gıda maddesi imal eden ve satan iş yerleri bu gibi yerlerde çalışanların kontrolleri ile gıda maddelerinin kontrollerinin takibi Sağlık Müdürlüğü Gıda ve Çevre Kontrol Şube Müdürlüğü elemanları ve Sağlık Ocaklarında yapılmaktadır. Kontrollerde Sağlık personelleri, vatandaş veya üretici tarafından getirilen gıda ve su numuneleri İl Halk Sağlığı Laboratuvarında analiz edilerek sonuçları gıda maddeleri tüzüğüne göre değerlendirilmekte ve raporlar bu doğrultuda tanzim edilmektedir.

Tablo 155- Gıda Maddeleri Kontrolü

	Muayene Sayısı	Bak. Tahlil		Kim. Tahlil	
		Örnek Sayısı	Uygun Değil	Örnek Sayısı	Uygun Değil
Etler Etli Maddeler	934	0	0	25	0
Yağlar	937	2	1	24	2
Sütler Sütü Maddeler	947	65	0	94	4
Unlar Unlu Maddeler	1599	2	0	281	0
Şekerler Ş. Maddeler	993	0	0	149	4
Alkollü ve Alk. İçecekler	418	31	1	183	3
Ambalaj Maddeleri	918	0	0	0	0
Eşya Lvz.	944	0	0	0	0
Baharatlar	628	0	0	38	0
Konserveler	693	18	0	3	0
Diğer	883	7	0	313	11
Toplam	9894	125	2	1110	24

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2003

Tablo 156 - Gıda Satış ve imal Yerleri Denetimi

Gıda Satış ve imal Yerleri Denetimi	
Gıda maddeleri denetim sayısı	7304
Gıdalardan alınan bakteriyolojik örnek sayısı	92
Uygun olmayan numune sayısı	9

Gıdalardan alınan kimyasal örnek sayısı	573
Uygun olmayan numune sayısı	16
Denetlenen gıda imal yeri sayısı	957
Uygun olmayan numune sayısı	57
Gıda satış yerleri denetim sayısı	7549
Uygun olmayan numune sayısı	307

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2003

Tablo 157- Gıda İmal Yerleri

	Sayı	Kontrol Edilen	Uygun Değil
Et, Balık ve Mamulleri	1	10	0
Bitkisel ve Hayv. Yağlar	5	17	0
Sütler Süt Ürünleri	45	176	20
Unlar Unlu Maddeler	304	1288	117
Şekerler Şekerli Maddeler	11	92	4
Alkollü ve Alk. İçecekler	2	3	0
Konserveler	0	0	0
Diğer	30	163	10
Toplam	398	1749	151

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2003

Tablo 158- Gayrisihhi Kurumlar

	1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF
Devir Sayısı	20	2337	582
Yeni Açılan	0	24	84
Kapanan	0	4	4
Toplam	20	2357	662
Kontrol Sayısı	18	2662	1186
Uygun Değil	0	65	52

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2003

Tablo 159- Gıda Satış Ve Halk Sağlığının Korunması İle İlgili Diğer Değerler

	GIDA SATIŞ YERLERİ						HALK SAĞLIĞI İLE İLGİLİ DİĞER YERLER						
	Bakkal Manav	Kasap	Hal Pazar	Çayhane Meşrubat	Lokanta	Otel Han	Hamam Banyo	Kaplıca Plaj	Umumi Yerler	Mesken	Çöplük	Kuaför	Diğer
Sayı	1750	192	27	613	285	28	8	0	6511	84321	11158	318	26
Kontrol edilen	4648	1493	126	1891	1133	63	26	0	965	14928	4319	1183	110
Uygun değil	187	77	8	86	107	4	2	0	41	467	661	56	4

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2003

R.1.4 Aşılama Çalışmaları

Tablo160- İlimizde 2007 Yılı Aşılama Çalışmaları

Aşının Adı	Yapılan Kişi Sayısı	%
DBT 1 + POLİO 1	13.066	83
DBT 2 + POLİO 2	13.075	83

DBT 3 + POLİO 3	13.272	85
KKK	13.039	83
BCG	12.989	83
HEPATİT - 1	14.205	91
HEPATİT - 2	13.056	83
HEPATİT - 3	14.228	91
TT 1	6.670	43
TT 2	6.197	40
TT 2+	9.857	63

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü, 2007

Tablo 161- İlimizde 2007 Yılı Okul Aşılı Çalışmaları

AŞI ADI	1. sınıf		8.sınıf	
	1. Doz	2. Doz	1. Doz	2. Doz
Td	13.025	-	13.495	-
Polio	13.781	-	-	-
KKK	13.855	-	-	-
	3-4-5-6-7-8			
	1. Doz	2. Doz	1. Doz	2. Doz
Hepatit	79.225	38.960	62.090	-
Kızamıkçık	25.025	-	-	-

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü, 2007

R.1.5 Bebek Ölümleri

Tablo 162- Malatya İli 2007 Yılı Ölen Bebeklerin Yaş Ve Cinsiyet Gruplarına Göre Dağılımı

Malatya İli Sağlık Müdürlüğü	YAŞ	0-7 GÜN		8-28 GÜN		29-365 GÜN		1-4 YAŞ	
	CİNSİYET	ERKEK	KIZ	ERKEK	KIZ	ERKEK	KIZ	ERKEK	KIZ
SAYI		21	18	12	9	31	24	7	5
TOPLAM		39		21		55		12	

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü,2007

R.1.6 Ölümün Hastalık, Yaş ve Cins Gruplarına Göre Dağılımı

Tablo 163- Özel Ölüm Hızları ve Kaba Ölüm Hızı (2005 Yılı)

KURUM	Ölüm ve Hız	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-24 Yaş	25-44 Yaş	45-49 Yaş	50-64 Yaş	65+ Yaş	Kaba Ölüm Hızı (1000'de)
MALATYA (MERKEZ)	Yaşa Özel Ölüm Hızı	1,90	0,14	0,07	0,01	0,14	0,53	1,78	22,83	1,60
	Ölüm Sayısı	73	6	3	1	21	13	85	540	742,00
	Nüfus Sayısı	38471	43677	43696	94831	146390	24558	47861	23648	463132,00

ARAPGİR	Yaşa Özel Ölüm Hızı	2,96	0,00	0,00	0,00	1,15	0,00	0,68	9,87	2,51
	Ölüm Sayısı	2	0	0	0	3	0	1	19	25,00
	Nüfus Sayısı	675	670	688	1443	2606	483	1473	1926	9964,00
ARGUVAN	Yaşa Özel Ölüm Hızı	3,63	0,00	0,00	0,69	0,00	0,00	0,74	9,83	2,35
	Ölüm Sayısı	2	0	0	1	0	0	1	18	22,00
	Nüfus Sayısı	551	662	691	1440	2365	470	1351	1831	9361,00
DARENDE	Yaşa Özel Ölüm Hızı	0,91	0,00	0,28	0,14	0,11	0,66	1,90	7,27	0,96
	Ölüm Sayısı	3	0	1	1	1	1	7	19	33,00
	Nüfus Sayısı	3284	3351	3584	6940	9310	1506	3675	2615	34265,00
BATTALGAZİ	Yaşa Özel Ölüm Hızı	2,69	0,00	0,32	0,16	0,00	0,90	3,67	22,32	2,02
	Ölüm Sayısı	7	0	1	1	0	1	10	37	57,00
	Nüfus Sayısı	2605	3035	3133	6219	7696	1111	2727	1658	28184,00
DOĞANŞEHİR	Yaşa Özel Ölüm Hızı	4,08	0,27	1,11	0,26	0,36	1,50	0,66	12,47	1,90
	Ölüm Sayısı	12	1	4	2	4	3	3	46	75,00
	Nüfus Sayısı	2942	3644	3619	7805	11251	1996	4547	3689	39493,00
DOĞANYOL	Yaşa Özel Ölüm Hızı	1,75	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,64	17,92	2,25
	Ölüm Sayısı	1	0	0	0	0	0	1	11	13,00
	Nüfus Sayısı	570	543	577	1161	1452	248	609	614	5774,00
HEKİMHAN	Yaşa Özel Ölüm Hızı	0,00	0,49	0,00	0,00	0,14	1,68	2,95	14,68	2,51
	Ölüm Sayısı	0	1	0	0	1	2	10	51	65,00
	Nüfus Sayısı	1666	2038	2209	4709	7252	1193	3387	3474	25928,00
KALE	Yaşa Özel Ölüm Hızı	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Ölüm Sayısı	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	Nüfus Sayısı	337	442	431	931	1457	235	842	883	5558,00

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü, 2005

Tablo 163- Özel Ölüm Hızları ve Kaba Ölüm Hızı Devamı (2005 Yılı)

KURUM	Ölüm ve Hız	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-24 Yaş	25-44 Yaş	45-49 Yaş	50-64 Yaş	65+ Yaş	Kaba Ölüm Hızı (1000'de)
KULUNCAK	Yaşa Özel Ölüm Hızı	9,58	0,00	1,42	0,00	0,55	2,82	5,31	23,76	4,71
	Ölüm Sayısı	5	0	1	0	1	1	5	21	34,00
	Nüfus Sayısı	522	640	702	1343	1825	355	941	884	7212,00
PÜTÜRGE	Yaşa Özel Ölüm Hızı	0,45	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,04	4,65	0,68
	Ölüm Sayısı	1	0	0	0	0	0	3	12	16,00
	Nüfus Sayısı	2201	2739	2852	4586	4867	993	2876	2583	23697,00

YAZIHAN	Yaşa Özel Ölüm Hızı	4,63	1,43	0,76	0,00	0,28	1,63	0,73	6,02	1,32
	Ölüm Sayısı	5	2	1	0	1	1	1	6	17,00
	Nüfus Sayısı	1079	1396	1317	2614	3543	614	1364	996	12923,00
YEŞİLYURT	Yaşa Özel Ölüm Hızı	2,35	0,00	0,00	0,00	0,24	2,36	2,23	29,26	2,73
	Ölüm Sayısı	6	0	0	0	2	3	6	58	75,00
	Nüfus Sayısı	2549	2833	2669	5120	8396	1273	2686	1982	27508,00
AKÇADAĞ	Yaşa Özel Ölüm Hızı	1,46	0,00	0,00	0,28	0,29	0,63	3,31	12,55	1,81
	Ölüm Sayısı	4	0	0	2	3	1	14	40	64,00
	Nüfus Sayısı	2735	2876	3370	7150	10175	1600	4230	3186	35322,00
İL TOPLAMI	Yaşa Özel Ölüm Hızı	2,01	0,15	0,16	0,05	0,17	0,71	1,87	17,57	1,70
	Ölüm Sayısı	121	10	11	8	37	26	147	878	1238,00
	Nüfus Sayısı	60187	68546	69538	146292	218585	36635	78569	49969	728321,00

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü, 2005

Tablo 164- İlimizde Ölüme Neden Olan İlk On Hastalığın Cinsiyete Göre Dağılımı

Hastalık Kodu	Hastalıklar	Erkek	Kadın	Toplam
A 85	Beyin damarlarının –serebrovasküler-kanama, tıkanma vb.	57	67	124
A 84	Kalbin diğer hastalıkları	55	38	93
A 83	İskemik kalp hastalığı	44	43	87
A 86	Arter arteriyol ve kapillerin hastalıkları	37	33	70
A 96	Solunum sisteminin diğer hastalıkları	36	22	58
A 81	Kronik romatizma kalp hastalığı	26	31	57
A 135	Doğum öncesi hastalık ve ölümler (diğer nedenlerle)	29	25	54
A 58	Bütün diğer belirtilmeyen yerlerdeki habis urlar	21	14	35
A 134	Anoksi ve Hipoksi	17	17	34
A 64	Şekerli diyabet	14	15	29
TOPLAM		336	305	641

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, Hastane Çalışmaları, 2004

Tablo165- İlimizde 2007 Yılında Ölenlerin Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

İL	Cinsiyet	0 Yaş	1-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-24 Yaş	25-44 Yaş	45-49 Yaş	50-64 Yaş	65+ Yaş	Toplam
MALATYA	Erkek	64	7	3	1	4	18	17	80	472	666
	Kadın	51	5	3	1	4	15	9	53	465	606
	Toplam	115	12	6	2	8	33	26	133	937	1272

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü, 2007

R.1.7 Aile Planlaması Çalışmaları

Tablo 166- Aile Planlaması Çalışmaları

Malatya İli Sağlık Müdürlüğü	Etkisiz Yöntem Kullanan		AİLE PLANLAMASI ETKİLİ YÖNTEM KULLANIM ORANLARI						15-49 YAŞ KADIN SAYISI
			HAP	KONDOM	ENJEKSİYON	RİA	**DİĞER	TOPLAM	
	SAYI	33.829	8.094	25.815	691	25.056	4.514	97.999	
	%	17,80	4,26	13,58	0,36	13,18	2,37	51,56	190.084

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü,2007

*Tüm oranlar izlenebilen 15-49 yaş arası kadın nüfusuna göre alınmıştır.

** (Tüp Ligasyonu, Vazektomi)

R.2 ÇEVRE KİRLİLİĞİ VE ZARARLARINDAN OLUŞAN SAĞLIK RİSKLERİ

R.2.1 Kentsel Hava Kirliliğinin İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri

Hava bölümünün C.4.1.4 insan sağlığı üzerindeki etkisi kısmında bahsedilmiştir.

R.2.2 Su Kirliliğinin İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri

Tablo 167- Su Kirliliğinin İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri

		İçme Kullanma (şebeke)	Kaynak	Kuyu	Sarnıç	Nehir Dere	Su Havuzu Rezervuar	Göl Deniz	Toplam
Sayı		453	971	1259	0	80	78	13	2854
Kimyasal	Örn.Sa.	323	72	12	0	4	0	0	411
	Uyg.Değil	14	0	0	0	0	0	0	14
Fiziksel	Örn.Sa.	4080	1068	492	0	12	0	0	5652
	Uyg.Değil	36	108	72	0	12	0	0	228
Bakteriyolojik	Örn.Sa.	3162	110	48	0	0	0	0	3320
	Uyg.Değil	460	10	10	0	0	0	0	480
Klor	Klorlam.	1124	156	60	0	0	0	0	1340
	Kontrol s	5496	192	84	0	0	0	0	5772
	yeterli	2460	132	60	0	0	0	0	2652
	yetersiz	3036	160	24	0	0	0	0	3220
Islah edilen		6	7	14	0	0	0	0	27

Kaynak: İl Çevre ve Orman Müdürlüğü

R.2.3 Atıkların İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri

Kentin atıkları, Belediye tarafından toplanıp, Malatya-Elazığ karayolunun 1.5 km kuzeyinde yer alan Karamıldan tepesi ve Yassı tepesi arasındaki mevcut çöp sahasına dökülmektedir.Tehlikeli ve zararlı atıklarla ilgili ayrı atık toplama işlemi yapılmamaktadır.Hastane ve sağlık ocaklarından toplanan tıbbi atıklar ayrı toplanıp gömülerek bertaraf edilmektedir.

R.2.4 Gürültünün İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri

Gürültü, Dünya Sağlık Teşkilatının "Kişinin fiziksel, zihinsel,sosyal yönden tam bir iyilik durumu" şeklinde tanımladığı insan sağlığı için bir risk oluşturması yanı sıra, insan hareketlerini engellemesi, ciddi bir stres ve rahatsızlık oluşturması sebebiyle kısaca "İstenmeyen ve Sakıncalı ses" olarak tanımlanmaktadır.Gürültünün insanlar üzerinde fiziksel, fizyolojik, psikolojik ve performans etkileri vardır.

2001 yılında Sağlık İl Müdürlüğü Çevre Sağlık Şube Müdürlüğü'nün yaptığı gürültü kontrollerinde eğlence yerlerinden 42 tanesinde yapılan ölçümde 6 adet iş yerinde standartların dışında olduğu, yine aynı şekilde 172 adet konutta yapılan ölçümlerde, 68 adet konutun standartların dışında gürültü seviyelerine sahip oldukları görülmüştür.

R.2.5 Pestisitlerin İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri

Pestisitler yalnızca kullanılan zararlıya karşı toksik olmayıp aynı zamanda, diğer canlılarda olduğu kadar insanlarda da farklı derecelerde zararlanmalara yol açmaktadır. Pestisitlerin insan vücuduna girişi üç değişik yoldan olmaktadır:

Ağız Yoluyla: Bu tip zehirlenme, kaza ile ortaya çıkmakta ve büyük bir tehlike yaratmaktadır. Tıkanmış pülverizatör memelerinin üflenmesi, uygulama sırasında sigara içmek, ilaçlı meyveleri yıkamadan yemek bu tip zehirlenmeye örnek olarak verilebilir.

1- Deri Yoluyla: Pestisitlerin vücuda girişinde yaygın ve en iyi bilinen yol deriden olanıdır. Deriden bulaşma kolay olmakta ancak çoğu kez belirti meydana gelinceye kadar fark edilememektedir. Deri yoluyla alım, hava sıcaklığının fazla ve derinin terleme nedeniyle ıslak olduğu koşullarda çok tehlikelidir. Bunun yanı sıra deride bulunan yaralanmalar da alım riskini artırabilir. Genel olarak organik fosforlu bileşikler, klorlanmış hidrokarbonlardan daha büyük hızla deriye geçebilmektedir. Böyle durumlarda pestisitlerin deri üzerinden en kısa süre içerisinde yıkanması gerekir.

2- Solunum Yoluyla: Solunum yoluyla pestisit alımı, püskürtülen sıvı ya da toz ilaçların uygulanışı sırasında önemlidir. İlaçların hazırlanışı sırasında da bu durum önemli olup, ilaçların hazırlanma işleminin kapalı yerlerde yapılmasından kaçınmak gerekir.

3- Pestisitlerin insan vücuduna girişi yukarıda belirtilen yollardan hangisiyle olursa olsun, sonuçta insanlarda olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Bu durum o ilacın zehirliliğini ortaya koymaktadır. Pestisitlerin zehirlilik durumları akut ve kronik olmak üzere iki şekilde ortaya çıkar.

4- Pestisitler besin zinciri içinde yer alarak ve hatalı kullanma ile insanları zehirleyerek akut ve kronik toksisitesinin meydana gelmesini ve bu şekilde zehirlenmelere sebep olmaktadır.

Metal tuzlu pestisitler genel olarak organizmalarda sinir sistemlerini, hücre membranlarını, enzimlerini ve organellerini etkilemektedir. Mide, akciğer ve böbrek gibi organlar metal içeren pestisitlere karşı çok hassastırlar. Fakat canlılar birçok metale karşı kendini koruyucu sisteme sahiptir. Bu koruyucu sistem sayesinde hücreler arasında biriken toksik metaller hücrelere zarar vermeden proteinlerle kompleksler oluştururlar. Bu metal-protein kompleksleri, canlıyı toksik etkiden korumakta ya da toksisiteyi engellemektedir. Günümüzde bu protein veya protein komplekslerinin tüm enzimatik aktivitelerinin bilinmesi nedeniyle dokulardaki metal miktarı ve biyokimyasal yapıları bilinmektedir.

R.2.6 İyonize Radyasyondan Korunma

Konu ile ilgili bilgi elde edilememiştir.

R.2.7. Baz İstasyonlarından Yayılan Radyasyonun İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri

Elektromanyetik radyasyonun canlılar üzerindeki etkileri ;

RF(radyo frekans) elektromanyetik dalgalarının foton enerjileri, atomları ve molekülleri iyonlaştıracak düzeyde değildir. Elektromanyetik radyasyonun göreceli olarak düşük frekanslı biçimleri olan görünen ışık, kızılötesi radyasyon ve RF dalgalar iyonlaştırıcı olmayan radyasyona örnektir. Ortamdaki iyonlaştırıcı olmayan elektromanyetik dalgaların etkisinde kalma sonucunda canlılarda iki tür etki oluşabilir: **Isıl etkiler ve ısıl olmayan etkiler.**

Isıl etkiler, vücut tarafından yutulan elektromanyetik enerjinin ısıya dönüşmesi ve vücut sıcaklığını artırması olarak tanımlanır. Bu sıcaklık artışı, ısının kan dolaşımı ile atılarak dengelenmesine dek sürer. Cep telefonları gibi RF kaynaklarının sebep olabileceği sıcaklık artışı gerçekte çok düşüktür ve büyük olasılıkla vücudun normal mekanizmaları ile kolayca etkisizleştirilebilir. Cep telefonu ile beyinde oluşabilecek sıcaklık artışı ortalama 0,1°C dolayındadır.

Isıl olmayan etkilere bağlı olarak RF dalgaların etkili olduğu iddia edilen bozukluk ve hastalıklar arasında beyin aktivitelerinde değişiklikler, uyku bozuklukları, dikkat bozuklukları, baş ağrıları bulunmaktadır. Ancak bu riskler çok yüksek deneysel dozlar ve sürelerde geçerli olabilir ve cep telefonları gibi kullanımlar için geçerli değildir.

Yüksek enerjili **iyonlaştırıcı** elektromanyetik dalgalar, DNA ve genetik malzemeyi kapsayan biyolojik dokuda hasara yol açabilen moleküler değişikliklere yol açabilirler.

Bu etkinin olabilmesi için dokunun x-ışınları ve gama ışınları gibi yüksek enerjili fotonlarla etkileşmesi gerekir.

Sonuç olarak: Cep telefonlarının ve baz istasyonlarının yaydığı elektromanyetik radyasyonun sağlık üzerine etkileri konusunda henüz tam olarak bilinmeyen birçok nokta bulunmaktadır.

Bugüne kadar yapılan laboratuvar deneyleri, deney hayvanları ile yapılan çalışmalar ve epidemiyolojik araştırmalar bu radyasyonun kanserle bir ilişkisini ortaya koymamıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda cep telefonlarından yayılan elektromanyetik dalgaların beyin fonksiyonlarını kısa süreli etkilediği gösterilmekle birlikte bu değişimlerin baş ağrısı, uykusuzluk veya psikolojik bozukluklarla ilişkisini gösteren bilimsel bir kanıt elde edilmemiştir.

Cep telefonu veya araç telefonu kullanımının bugün için kanıtlanmış tek etkisi araç sürerken kaza riskini arttırmasıdır. Bugüne kadar yapılan çalışmalar sonucunda bilimsel olarak zararları belirlenememiş olmakla birlikte, konu üzerindeki çalışmaların devam ettiği unutulmamalıdır. Konunun sağlık açısından önemi gözönüne alındığında, tüketiciler ve özellikle çocuklar bu araçları kullanırken aşırıya kaçmamalı, baz istasyonu ve cep telefonları standartlara uygun olarak imal edilmeli, baz istasyonları anten yerleşimleri yaşam alanları gözönüne alınarak planlanmalı, periyodik kontrolleri yapılmalıdır.

Elektromanyetik radyasyonu yaşamımızdan tümüyle çıkarmamız olası değildir. Dolayısıyla, her yeni teknolojiye olduğu gibi kullanımında dikkatli davranmak, olası zararlarını gözlemek, bilim ve teknolojiyi kullanarak bu zararları en aza indirmek için çalışmak en akılcı yol olarak görünmektedir (TUBİTAK,2001).

KAYNAKLAR

- 1-Tarımsal Çevre ve Su Kirliliği Semineri,Ankara 2001
- 2-İl Sağlık Müdürlüğü Envanter Bilgileri,2003
- 3-Elektromanyetik Dalgalar ve İnsan Sağlığı, TÜBİTAK-BİLTEN, 2001